Maa- ja metsätalousministeriö 15.10.2020
LVO, neuvotteleva virkamies Ville Schildt

Muistio ympäristövaliokunnan kuulemiseen 16.10.2020

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021, teemana ympäristön- ja luonnonsuojelu

2021 TAE:n mitoitus

- 2021 TAE:ssa suoraan metsätalouteen budjetoidut määrärahat nousevat n. 1,794,14 milj. eurolla vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna, mutta vähenevät 1,306 milj. eurolla, kun otetaan huomioon lisätalousarviot. Lisäystä aiheuttaa pääosin Metsäluonnon hoidon edistäminen (1 milj. euroa) ja valtionapu Suomen metsäkeskukselle (3,011 milj. euroa) sekä uusi metsitystukijärjestelmä (1,360 milj. euroa). Vähennystä on Metsähallituksen julkisissa hallintotehtävissä (-3,677 milj. euroa) lisätalousarviot huomioiden sekä Kemeran rahoituksessa (-3,0 milj. milj. euroa). Metsäalan kehittämishankkeiden rahoitusmahdollisuudet paranevat merkittävästi, kun hallitusohjelman mukaisesti Luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen budjetoitu määräraha kohoaa 11,807 milj. euroa vuoden 2020 lisätalousarviot huomioiden.

30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen

- Momentti sisältää luonnonvara- ja biotalouden kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja ja se antaa hyvät mahdollisuudet esim. useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotalouden kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Momentilta rahoitetaan mm. hallitusohjelmaan sisältyvän maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman kehittämishankkeita ja muita Kansallisen metsästrategian 2025 kehittämishankkeita. Hankkeisiin sisältyy myös Tapio Oy:ltä ministeriölle hankittavia metsäalan palveluita.
- Valtion talousarviossa 2021 momentille ehdotetaan määrärahaa 43,452 milj. euroa, missä lisäystä vuoden 2020 talousarvioon ja IV lisätalousarvioon on 11,807 milj. euroa. Rahoituksen käytössä painottuu hallitusohjelman painopiste: Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi: Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka (35,237 milj. euroa), ja Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke (2,0milj. euroa) sekä painopiste Elinvoimainen Suomi: Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet (0,5 milj. euroa). Muihin luonnonvara-alan ja biotalouden kokeilu- ja kehittämishankkeisiin käytetään 4,72 milj. euroa. Maankäyttösektorin ilmastopolitikkaa toteuttavan metsitystukijärjestelmän rahoitukseen siirretään 1,360 milj. euroa momentille 30.40.47 ja järjestelmän toimeenpanoa varten ELY-keskuksille 0,368 milj. ja Metsäkeskukselle 0,315 milj. euroa. Muita vähennyksiä momentilla aiheuttaa kierrätyksen kärkihankkeen kertaluontoisen lisäyksen poisto (-1,2 milj. euroa) Määrärahasta käytetään noin 0,430 milj. euroa METSOn valtakunnallisten kehittämishankkeiden sekä verkostohankkeiden rahoittamiseen.

30.40.45 METSO-ohjelman rahoitus

- Momentilla 30.40.45 on käytettävissä 8,027 milj. euroa, josta käytetään KEMERA-ympäristötukeen noin 7 milj. euroa ja luonnonhoitohankkeisiin noin 1milj. euroa. Määräraha mahdollistaa METSO-toimenpiteet noin 3 400 hehtaarin alueella sekä monitavoitteisiin vesiensuojeluhankkeisiin. METSO Vnp:n tavoitteena vuoteen 2025 mennessä on suojella yhteensä 82 000 hehtaaria ympäristötuella ja luonnonhoito-hankkeilla. Vuoden 2019 loppuun mennessä tavoitteesta on toteutettu runsaat 47 900 hehtaaria, josta ympäristötukisopimuksia noin 43 000 hehtaaria ja luonnonhoitotöitä noin 4 900 hehtaaria.
- Maa- metsätalousministeriön osalta ohjelman rahoitusta pitäisi nostaa METSO-ohjelman loppukaudelle 16,5 milj. € vuositasolle ja vuositavoite 6 200 hehtaariin, jotta 82 000 ha tavoitteeseen päästäisiin. Lisäyksestä arviolta 7 milj. euroa tarvittaisiin momentille 30.40.45 ja 2,5 milj. euroa Suomen metsäkeskuksen valtionapumomentille. Ympäristötuen korvaustaso on noussut johtuen mm. sopimusten lisääntymisestä eteläisessä Suomessa, kohdentumisesta runsaspuustoisiin kohteisiin sekä vuoden 2019 lopussa annetusta uudesta asetuksesta ympäristötukikorvauksen laskennassa käytettävistä keskihinnoista sekä toimijoille maksetuista lisääntyneistä valmistelukorvauksista.
- METSO-ohjelmaa toteutetaan maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä. YM:n vastuulla oleva osuus METSO-ohjelman toteutuksesta (96 000 ha) tulee toteutettua HO 2019 –lisäyksillä.

30.40.46 Suomen metsäkeskus

- Momentille esitetään 42 171 000 euroa, mikä on 3 011 000 euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon METSO-ohjelman toimeenpanon vaatima lisääntyvä työmäärä (0,3 milj. euroa siirtona momentilta 30.40.44), uuden metsitystukijärjestelmän hallinnoinnin lisäkustannukset (0,368 milj. euroa siirtona momentilta 30.40.22), metsätalouden uuden kannustejärjestelmän edellyttämän tietojärjestelmän kertaluonteinen rahoitustarve (1,7 milj. euroa siirtona momentilta 30.40.44) sekä palkkausten tarkistukset (0,643 milj. euroa).

30.40.47 Tuki joutoalueiden metsitykseen

- Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta. Metsityksellä on tarkoitus lisätä metsäpinta-alaa ja hiilinieluja luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Tukimuoto on uusi ja liittyy hallitusohjelman mukaiseen maankäyttösektorin ilmastokokonaisuuteen. Tavoitteena on käynnistää vuonna 2021 yhteensä 2 000 hehtaarin metsitys.
- Momentille esitetään määrärahaa 1,36 milj. euroa ja myöntämisvaltuutta 5,4 milj. euroa.

30.64 Metsähallitus

- Metsähallituksen liiketoiminnan vuotta 2021 koskeviksi keskeisiksi palvelu- ja muiksi tavoitteiksi esitetään mm. että Metsähallituksen liiketoiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää ja tuottaa tasaisen tuloutuksen omistajalle. Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen entistä paremmin luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan

ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt lisääntyvät.

- Liiketoiminnan tavoitteiden asettamisessa on huomioitu uudet huhtikuussa 2020 hyväksytyt omistajapoliittiset linjaukset. Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen nykyistä paremmin taloudellinen kannattavuus, luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Tähän liittyviä toimenpiteitä ovat mm. monikäyttömetsien hiilinielun vahvistaminen esim. lisäämällä kasvua edistävää lannoitusta, valuma-aluekohtainen vesiensuojelun toimenpiteiden suunnittelu, peitteellisen metsänkäsittelyn pinta-alan lisääminen uudistusluonteisissa hakkuissa sekä aktiivisten luonnonhoitotoimenpiteiden ohjelman toteuttaminen monikäyttömetsissä.
- vuoden 2019 lopussa talouskäytössä olevasta ns. tuottovaateen alaisesta metsämaasta (3 485 000 ha) on metsähallituslain 6 §:n mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia erilaisten käyttörajoitteiden piirissä yhteen noin 593 000 ha, mikä on 16,5 % tuottovaateen alaisen metsämaan alasta. Muista syistä (esim. metsälakikohteet) käytön ulkopuolella 52 000 ha ja rajoitetussa käytössä 180 000 ha eli kokonaisuudessaan käyttörajoitteiden piirissä on 798 000 ha, joka on noin 23% tuottovaateen alaisesta metsämaan alasta.
- Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2019 lopussa 77,6 milj. euroa.
- Talousarvioesityksen selvitysosassa maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2021 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 98,6 milj. euroa, josta olisi tarkoitus tulouttaa valtiolle 98 miljoonaa v. 2022. Verrattuna vuoden 2020 ennakoituun tulokseen ja siitä vuonna 2021 maksettavaan tuloutukseen tavoitteet ovat noin viidenneksen alhaisemmat. Syynä laskuun on uuden omistajapolitiikan yhteensovituslinjaukset, jotka laskevat tavoitetta noin 7,4 milj. euroa, sekä epävarmuus puumarkkinoiden kehityksestä.
- Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa olevien Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien rahoitukseksi esitetään momentille 30.64.50, Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät, 8,115 milj. euron määrärahaa. Vuoden 2020 lopussa maa- ja metsätalousministeriön kautta rahoitettavien virkistyskäyttöä ja luontomatkailua tukevien palveluvarustusten korjausvelka on arviolta 5,7 milj. euroa. Tämän lisäksi maastoliikenneväylien tarvittava täydennysrahoitus olisi noin 0,5 milj. euroa. Toiminnan kehittämiseen ja luontomatkailun edellyttämiin uusinvestointeihin olisi ei tällä määrärahatasolla ole mahdollisuuksia.

- Ympäristöministeriön ohjauksessa olevien Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien määrärahat ovat talousarvioesityksen momentilla 35.10.52.